

INSPIRATION TIL BØRNS FANTASILEGE

LegeKunst 2019

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

21. OKTOBER 2019

JOHAN BUNDGAARD NIELSEN
PH.D.-STUDERENDE

Imagination does not become great until human beings, given the courage and the strength, use it to create
- Maria Montessori

Et oplæg i en samskabende ånd

DPU - DANMARKS INSTITUT FOR PÆDAGOGIK OG UDDANNELSE

AARHUS UNIVERSITET

21. OKTOBER 2019

JOHAN BUNDGAARD NIELSEN
PH.D.-STUDERENDE

FORSKNINGSSPØRGSMÅL

Hvordan kan mødet med kunst og kultur fremme kreativitet og dannelse ved at inspirere til børns fantasilege?

LEGEMINDER

Tænkt tilbage på dit bedste legeminde.

Var det inde eller ude?

Legede du alene eller med andre?

Deltog de voksne?

Var det risikofyldt?

KREATIVITET OG DANNELSE ER UDFORDRET

- Bekymring for at børn leger mindre i dag (Lillard 2015)
 - 1) Mindre tid til leg
 - Barns liv og aktiviteter planlægges og struktureres af voksne
 - 2) Medier har ændret børns legevaner
 - Fra fjernsyn til digitale og interaktive medier som computer og iPad
 - Erstattes legen af spil eller leges der på andre måder?
 - 3) Børn leger i stigende grad med struktureret legetøj og i designede fantasiuniverser
 - "LEGO, for example, were originally plain blocks to put together; now LEGOs come with pieces that can only be constructed one way into specific objects" (Lillard 2015: 33)
 - 4) Dagtilbud mindre legende og mere skoleforberedende
 - 'Før-skole': Forberedelse frem for værdifuldt i sig selv
 - 'Leg og lærings'-diskursen: Leg som middel til læring

PIETER BRUEGEL FREMSTILLER I SIT BERØMTE MALERI BØRNELEGE FRA 1560

omkring 90 forskellige lege bliver illustreret. Nogle af dem leges stadig. Maleriet findes på Kunsthistorisches Museum, Wien

Hvor stor legevariation oplever I at børnene udfolder i deres dagligdag?

Hvem lærer børnene "nye" lege?

HVAD ER FANTASILEGE?

- Fantasilege har ingen vindere eller tabere
- Der er ikke et fastsat mål indenfor fantasilege
- Deltagerne er frie til at handle og finde på nye veje i deres fælles fortælling (Singer & Singer 1990)

- Tre former for fantasi i legen:
 - Objektudskiftning – et objekt får en anden mening, f.eks. En sten bliver til en kat
 - Tildeling af foregående egenskaber – en genstand eller situation får en ny egenskab, f.eks. når barnet leger at dukken har et beskidt ansigt
 - Fantasigenstande – en genstand bliver opfundet, f.eks. når barnet lader som der er en ske i dukkens hånd (Leslie, 1987).

Hvornår brugte du sidst din fantasi?

LEGERYTMER

- Fantasilegen er i bevægelse
- Fantasilegen har ofte planlægningselementer
- Fantasilegen har rod i virkeligheden

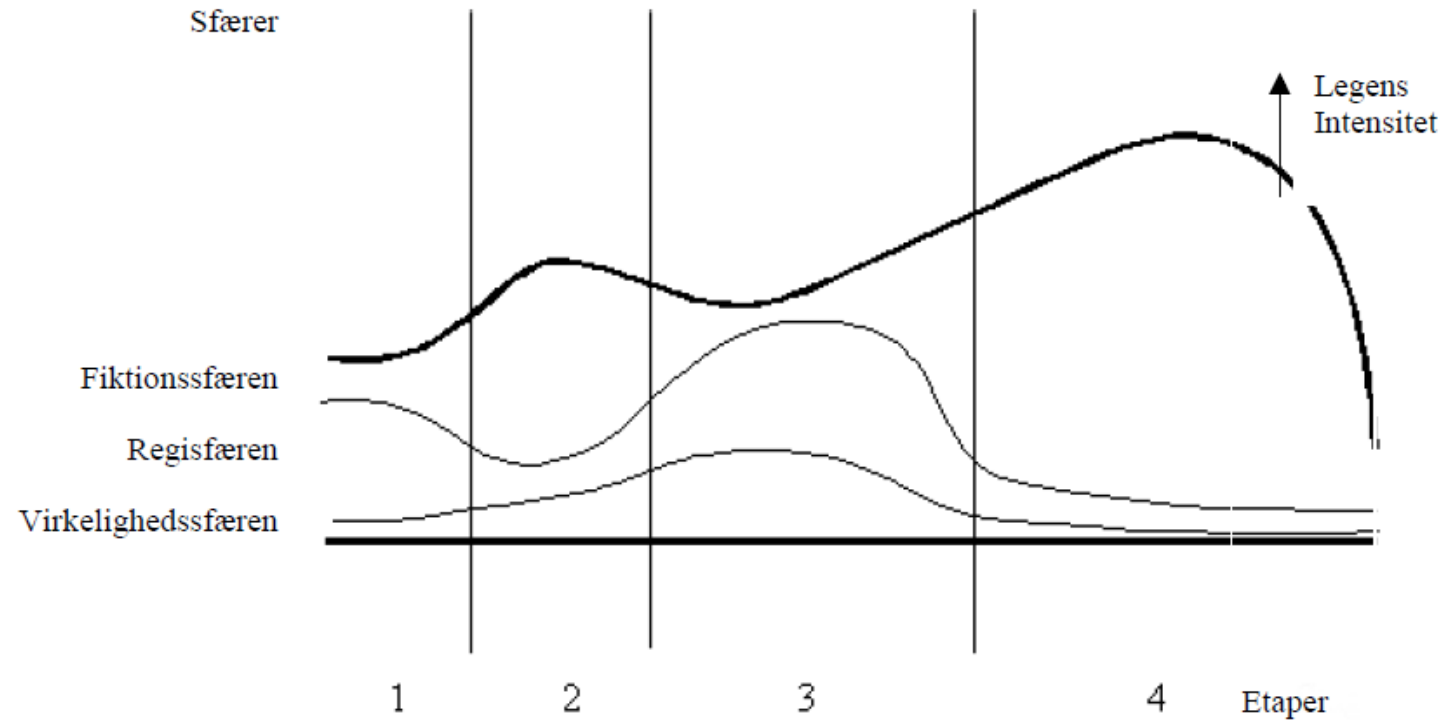

LEGENS SFÆRER OG ETAPER

Fiktionssfæren –
Fantasielementer,
symbolske handlinger

Regisfæren – planlægning,
forhandling

Virkelighedssfæren –
virkelighedselementer,
naturlove, konkrete objekter
der kan anvendes i legen

Figur 1 Legens sfærer og etaper.

-
- Hvornår leger børn bedst?
 - Hvad oplever I der understøtter fantasifulde lege?
 - Hvad oplever I der hæmmer fantasifulde lege?

FANTASILEGE OG FRIHED

- Kræver frihed
 - Frihed betyder ikke
 - Fri for pædagoger eller voksne
 - Fri for rammer eller strukturer
 - Frihed betyder
 - Fri for formål uden for sig: Legen er formål i sig selv
 - Leger for at lege: Ikke for at lære noget bestemt
- Give tid og rum
 - Spontan proces, kræver tid at indfinde sig
 - Ikke planlægges, helst ikke afbrydes

KREATIVITET OG FANTASILEG

- Leg er børns måde at være kreative på
 - Kilde til alle senere former for kreativitet
 - Udforskende, udtrykkende, humoristisk
 - Kreative mennesker er barnlige (Gardner 1994)
- 'Kropslig humor'
 - Kombinere genstande og personer med begreber
 - Legeunivers skabes af kollisionen mellem elementer - kombinere elementer der eksisterer adskilt
 - Fx kollisionen mellem hest og pind, barn og rytter (Vygotsky 1933)
- Kreativitet som dannelsesproces
 - Fantasi eller improvisation:
 - Latter eller gentagelse
 - Afgøre hvilke kombinationer er relevante

Hvornår er lege ”rigtige” og ”forkerte”?

- Hvem bestemmer dette?

MODELLERING

Nielsen og Christie (2008) beskriver hvordan voksen modellering, ved f.eks. at anvende et dukkehus og tilhørende legeremedier, forøger fantasilegen hos børnene efterfølgende. Dette tyder altså på at det vil være muligt at facilitere fantasilegen.

Hvilke typer af lege-påvirkning har I gode erfaringer med?

FREMME DANNELSE GENNEM FANTASILEG

1. Eksempel på hvad dannelsesrejser til større verdener kan:
 - Åbne forskellige verdener – i institutionerne og udenfor
 - Som børn kan bruge i deres leg
 - Kulturelle, sociale, praktiske, faglige verdener etc.
 - Åbne kreative verdener
 - Som kan inspirere børn til at kombinere anderledes
 - Kunst og kultur, fantasi- og forestillingsverdener etc.

FREMME DANNELSE GENNEM LEG

2. Demonstrere måder at forholde sig eksemplarisk på

- Forholde sig på en måde der åbner for det nye
 - Åben for andres og egne indfald og idéer
 - Pjatte med børn og bruge humor i timerne
 - Stille spørgsmål: 'hvad nu hvis?', 'hvorfor ikke?' (Craft 2005)
 - Spille ind med det, man kan: Spille, synge, tegne, fortælle, etc.
 - Kræver ikke bestemte kompetencer, men mod

KUNST OG KULTUR MØDER FANTASILEG

- Kultur: Tidligere generationers dannelse
 - Udtryk for hvordan man har levet sammen
 - Mål i sig selv: Sammen for at være sammen
- Kunst: Tidligere generations kreativitet
 - Udtryk for hvordan man har kombineret anderledes
 - Mål i sig selv: Skabe for at skabe

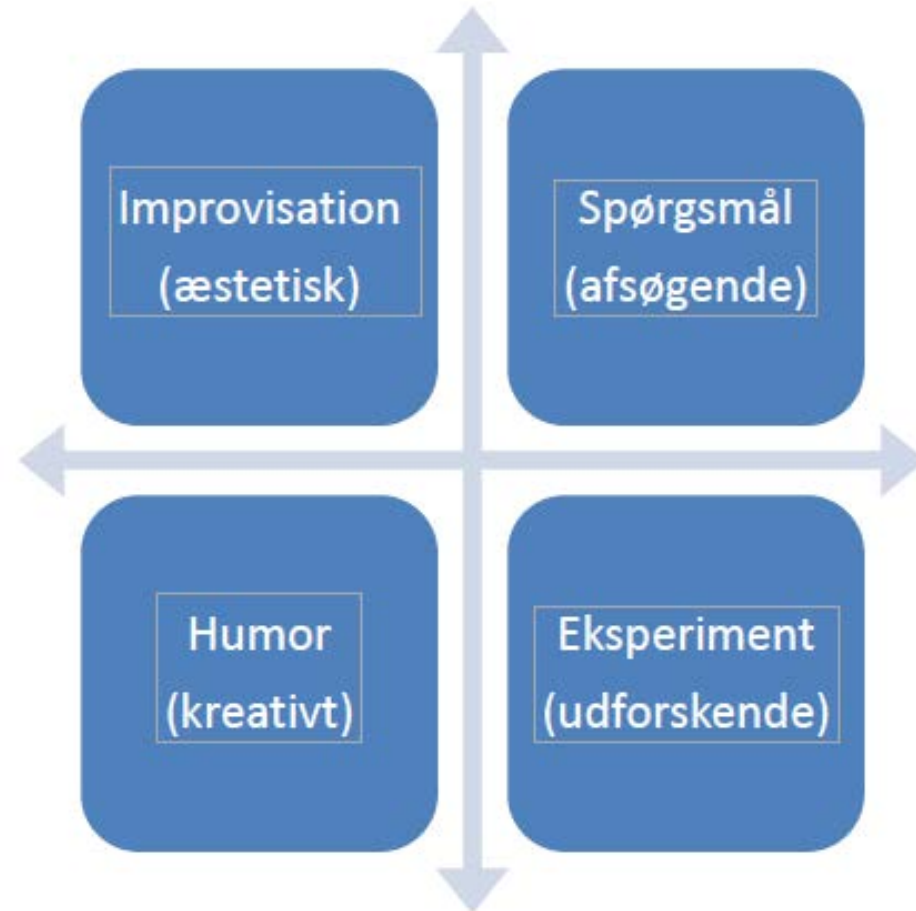

FREMME DANNELSE GENNEM KUNST OG KULTUR

- Kultur: Anledning for dannende erfaringer
 - Af at være en anden sammen med andre et andet sted
 - At blive del af det større
- Kunst: Inspiration til kreativitet
 - Inspiration til leg og humor
 - Kombinere på fantasifulde måder

MÅDER AT FORHOLDE SIG PÅ

Vi slutter ikke med at lege fordi vi
bliver gamle, men vi bliver gamle,
fordi vi slutter med at lege
(Karl Groos)

AARHUS
UNIVERSITET